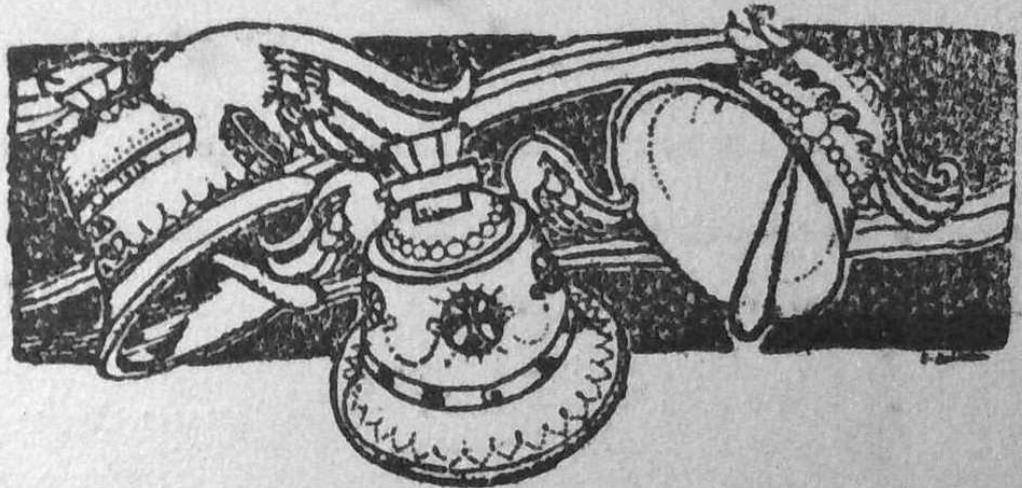

FEIZ HA BREIZ

kannad miziek ar Vretoned

Eur c'helou laouen am eus da gemenn
d'eoc'h...

Eur Pab nevez hon eus hag eo an Ao-
trou bras ha doujet meurbed, EUGENIO
PACELLI, kardinal eus a Iliz Rom, en
deus kemeret an hano a BIUS XII.

Komzou skignet gand ar c'hardinal
CACCIA DOMINIONI. dre bevar
c'horn ar bed, d'an 2 eus ar miz-
man da rei da anaout d'an holl hon
eus eur Pab nevez.

MEURZ 1939

FEIZ HA BREIZ

Renet gant an Ao. PÉROU

KOUMANANCHOU DIOUZ AR BLOAZ :

Breiz : 15 lur. Frans ha broiou stag outi : 18 lur.

Evid ar re a zo e diavéz b'fo : 20 lur.

Koumananchou a enor : 20 lur

Kasit ho koumanchou, dre chek-post da : M. L'ADMINISTRATEUR DE « FEIZ HA BREIZ », SCRIGNAC, (1er ministere).
C. C. 21.802 - Rennes.

Ar re a gemer 5 Feiz ha Breiz er miz, da nebeuta, o devez Feiz ha Breiz edoug ar bloaz evit 12 lur ar pez.

Lenn ha studia :

LA LANGUE BRETONNE en 40 leçons, gant F. VALLÉE (Prudhomme, Sant-Brieg)	15 fr.
GERIADURIG BREZONEK GALLEK, gant ERNAULT (Prudhomme)	18 fr.
GRAND DICTIONNAIRE FRANÇAIS-BRETON, gant VALLÉE (Imprimerie Commerciale, Roazon)....	75 fr.
LES MOTS FRANÇAIS ET BRETONS CLASSÉS D'APRÈS LE SENS, gant VALLÉE (levr I)	10 fr.
JAFRENOU, Ti (An Oaled), Kerhaez (levr II)....	12 fr.
NOTENNOU DIWAR-BENN AR GELTELD (e ti VALLÉE, 37, rue St-Benoit, St-Brieg) hep gériadur Pep levrenn gant gériadur	3 fr.
SKELTA SEGOBRANI (e ti VALLÉE), pep levrenn.....	8 fr.

MOULEREZ KREISKER

a ra labour marc'had mat ha kaer.

Moula a reomp labouriou a bep-seurt :
Talbennoù liziri — Kartennoù — Leorioù —
Kelaouennoù — Skritelloù, hag all...

46, ru Cadiou, Kastell-Paol

75^{vet} BLOAVEZ — Nnn 3

Miz Meurz 1939

FEIZ HA BREIZ

Penaos e ri te da Goraiz ?

Diwisket eo gant an Iliz he dilhad glas, he dilhad gwennskedus liou an esperans hag ar joa !

Ha sellet ac'heus mat, kouer yaouank, va breur ker, ouz liou ar gwiskamanchou a zoug breman ar beleg, da zul, pa vez ouz an aoter ? Glaz-ruz int : liou al hudu, skeudenn ar binijenn.

Ar c'hanaouennoù, laouen evel an Alleluia, ar Gloria in excelsis, a zo lezet a-goztez, ar bolkedou ne vezont laket mui war an aoter ! Digoret eo ar c'horaz, amzer ar binijenn.

Kement-se eo a lavare d'it an Iliz, distl, dre vouez he abostol bras, Sant Paol : « setu denet ar c'houlz vat, an amzer a zilvidigez, an deiziou a vennoz ».

Hag act eo ar c'homzou-se doun en da galon ?
Siouaz ! Ma z'eus eur ger hirio ha ne blij ket kalz d'an dud yaouank eo ar ger pinijenn, ar ger koraz !

Perak ? Abalamour n'eo mui ken birvidik ar feiz, ha ma ankounac'haer eo ar binijenn eienenn ar pardon hag alc'houez dor an nenv.

Gwir-bater eo evidout, evel evit pep den :

*« A vihanik am eus pec'het
Hag ofanet vs Doue. »*

En eur skei war boull da galon, e lavarez bemdez ec'h eus pec'het bras, dre zonz, dre gomz, dre ober. Mat, evidout-te ive ar zetans douget gant Mab Doue a zo sklaer « am ne rez ket a binijenn e vezi kollet ».

Ober pinijenn, da eo eta, va breur ker.
Ar zent o deus bevet diwar bara ha dour, graet o deus yunioù hir ha kalet kastizet o deus o c'horf, hep damant, na truez. Met sent oant, hag e falvese ganto paca evit ar bec'herien.

Diganit, Doue ne c'houlenn ket kement all, anat eo !

Doue, zo eun Tad, ha ne c'hortoz digant e vugale nemet ar pe'zo en o galloud.

Evijlout, c'hoaz oc'h ober da gresk, o peurober da nerz, hag a zo alies start da labour, ne c'hell ket beza hano da yun na da zioueri boued.

Setu perak, va lez d'hel lavaret d'it : ar binijenn evit da gorf a vezo al labour :

« Al labour eo hag ar bedenn

War an hent mat a zalc'h an den »

al labour pemdeziek, en da stad a vuhez, gant e skuizder hag e boan.

O komz eus e vloaveziou kenta Jezuz a lavare oa bet stag ouz al labour adalek e yaouankiz. Te den yaouank diwar ar miz, a c'hellfe alies diskleria hevelep tra. Muioc'h eget kalz re yaouank all out bet staget abred ouz al labour. Gwelloc'h eget ar re all ec'h anavezaz al lezenn : « diouz c'houezenn da dal e tebri da vara... ». Sonj, n'eus ket kaeroc'h pinijenn evidout eget al labour-se digemeret a galon vat, graet evit plijout da Zoue, kinniget evit paea dle da bec'hejou paour.

Hag aketus out da deurel da zervez e kalon da Zoue, kerkent ha ma tigor da zaoulagad ha da spered, bep mintin ?

Perak ne ganfes ket en eur vont d'ar park, kalonekoc'h c'hoaz epad ar c'hoariz :

« Konsakri a ran va dervez

D'ho kloar ha d'am silvidigez... »

Ar binijenn evit da spered a vezo da zoujans vrasoc'h, da zentidigez, da levezaz, e kichen da dad ha da vamm, da vreurdeur ha da c'hoarezed... Hada joa en-dro d'it, diwar goust da acesamanchou, en eur en em ankounac'haat muioc'h da unon : na pebez pinijenn vat eo hounnez !

Perak ive, a-hed an deiz, ne glaskfes ket kabestra berroc'h da spered, hag hen lakaat da zonzal e Doue, a zo skrivet, ker stank e Hano e kreiz hor meziou ?

Da gorf, da spered a dle ober pinijenn met da galon a dle ive kaout he lod. Kalon an den a zo eur mor a c'hoantegeziou diroll. Etouez ar re man kalz a glask trei ac'hanout war-du ar blijadur fall, ha noazus d'az ene ! Diwall d'en em rei da gousket. Da enebour, hen, ne gousk ket, ha dalc'h-mat eman o lakaat dirazout bokedou touellus an droug...

« Beilhit ha pedit evit ma ne gouezoc'h ket, pa viot touellet. »

Pella bepred diouz an danjer, bez aketus da veilha war da galon, da lakaat da fizians er bedenn...

Va breur ker, sell endro d'it er parkeier. Glasvezi a reont adarre war-lerc'h ar goanv, glasvezi evit dougen east. Ha seul wasoc'h en deus kroget ar goanv enno, seul skedusoc'h eo o liou. Evit ma c'helli, te, tanva gwir levezaz goueliou Pask, e rankez araok tremen dre c'hoanv ar c'hoariz, e rankez lakaat da gorf, da spered, da galon, e pinijenn.

L. B.

Kentel pevar sul ar c'hoariz

AIL LIEVIENIEZ

An Iliz, da genver ar zul-man a drid gand al levezaz o welet pebez buhez nevez a deu en eneo a ra o c'hoariz, evel ma z eo dleet hag a dostaio ouz lezvarn ar binijenn hag ouz an daol zantel epad amzer Fask.

Lakat a ra kana, e penn kenta he oferenn komzou kaer Isaias, LXVI, 10 : « Bezit laouen. Jerusalem ha c'houi hag he c'har deuit holl, a-stroll, da gemeret perz en he dudi ; en em laouenañ e-leiz, c'houi hag a zo bet er c'hla'char ha tridit evel eur c'hrouadur war galon e vamm p'en devez sunet e walc'h ! ».

En eul lec'h all eus e levr — xxxv, 10 — Isaias, o komz eus ar re a vezo dasprenet gant Hor Zalver, a lavar « e pignint war menez Sion, en eur gana hag e vezo eul levezaz hag a baro da viken o para, war o zal ! ».

Dudi ha levezaz a gavint dre ma 'z aint hag ar c'hla'char hag al lenvou a dec'ho diouto. Evelhen e tremen an traou ; e penn trididigez an dud vat ema atao al levezaz hag an dudi ; e penn levezaz an dud fall ema atao an dristidigez hag an daerou.

Ar boan a ra vad d'an den ha den ne ra e dreuz, er bed-man, hep beza tizet gant he birou ha da gement hini a oar tenna talvoudegez anezi e ra vad.

Met, daoust pegement a vad a ra, arabad eo he lakat da dremen a-raok al levezaz : houman eo an hini a zo deuet da genta er bed ; houman eo an hini a bado da viken, e lec'h ar boan, kastiz ar pec'hed, a dremeno !

Poan ha levez e zo daou dra hag a oar en em douezia brao bras e buhez ar c'hristen : *miscens gaudia fletibus*. Dont a reont an eil war lerc'h eben, evel koummou ar mor a welomp o tarza hag o koueza, an eil goude legile, war aochou hon torraod.

Beva a reont an eil e serr eben, evel diou c'hoar; al levez eo ar gosa ha pa deu he c'hoar vihan da vervel, — rak mervel a ra — e vir ar zonj anezi gant karantez hag ar zonje-se a gresk he eurusted.

Al levez a ra d'an den ar vad a ra ar ouel d'ar martolod; an hini a oar kas ha digas ar ouel war e wern a denn talvoudegez eus an avel, evit kerzet dillooc'h a-ze.

Al levez wirion a gelenn kouls hag ar boan ha retoc'h eo egeti.

—o—
Doue a zo laouen; n'eo nemet levez ha ne vije ket Doue ma ne vije ket laouen hag eur wirionez eo a embanner pa leverer eus eun den laouen ez eo laouen, evel ar Spered Santel, rak ar Spered Santel a zo laouen.

Jezuz Krist a oa laouen; sant Yann Vadezour, oc'h en em gaout tost d'ezan, a dridas, gand al levez e kof e vamm; ar vugale, p'en em gavent gantan, a lamme, war e varlenn; ar bec'herien o welet e zellou hegarat a gerze d'e heul; ar bobl he-unan, daoust pegen hedro ha pegen dizesk e oa, a venne a-wechou e lakat da roue, ar pez a ziskouez e weled, en e zremm, en e gomzou, en e oberou, ar skeud eus laouenedigez ha teneredigez e galon.

Tra souezus, kenta gwech m'en em ziskouezas dirak an holl, gant e ziskibien oa d'eul lein-eured ha neuze, dres, eo e reas e genta burzud.

Jezuz-Krist n'eo tamm ebet enebour d'al levez ha d'e gaout zoken eo e ranker mont pa welomp e vez eienenn hol levez o vont da hesk ha pa gav d'eomp ema an dristidigez o vont da leda he mantell-gaonv war hon ene !

Ar bed krouet gant Doue a zo laouen; ar meziou hag ar c'hoajou, ar reier hag ar menezioù a drid dindan sell e lagad gand al levez; ar sterioù hag ar morioù a gan e c'halloud; ar gouerioù o-unan, dre hiboud o dour a strak o daouarn da embann o levez; me oar vat, ez eus deizioù tenvaloc'h eged ar re all met, petra eo tristidigez ar mizioù da e-skoaz splander ar mizioù hanv; na pegen laouen eo ar plant e bleun, na pegen laouen al loened a

oar senti ker brao ouz urzioù o C'hrouer, ha kana e, veuleudi, pa z eus tud, spered d'ezo, ha ne vennont ket hen

—o—

An Iliz a zo laouen; he ziez, he arrebeuri, he gwer a liou, he c'hleier, liouioù he dilhad oferenna, he bleunioù, he goulou, he ezans, he c'han, an traou-se holl a zo graet evit hada laouenedigez.

He stliou hag he gouelioù a zo deizioù a ziskuit hag a levez ha dalc'h mat e lavar d'he bugale : « Gaudete ! », « Gaudeamus », « Ex sultemus ! », « En em laouenaït, pa lavaran d'ec'h, en em laouenaït ! ».

—o—

Ar zent a zo laouen; sant Anton, lezanvet steredenn ar gouezeri ha Tad ar venec'h, marvet, er bloaz 356, d'e 105 bloaz, a veze atao laouen. Pa deuet d'e glask, eme zant Athanas, oa aes e gaout etouez e venec'h : al laouena anezo oa.

Sant Bernez a lavare : « Ma n'oc'h ket laouen ne reoc'h vad ebet d'o nesa ! »

Sant Bernardin a Zienna a oa ken troet da c'hoarzin ha da lakat an dud da c'hoarzin, ma oa unan eus ar venec'h a veze gantan hag a gave abeg ennan, met pa welas ar burzudou a zigouezas raktal goude maro Bernardin, e stouas e tal e varv-skaon, da c'houlenn pardon digantan.

E Karmel Avila e tiskouezer atao, da gement hini a ya di, da bardona, eur zutell hag eun daboulin e c'hoarie santez Teresa ganto pa veze gouelioù bras.

Sant Philip Neri, eur beleg eus a Rom, a veze atao eur bern bugale, war e lec'h ha ken hardis e oant deuet da veza outan ma pignent war e gein; d'ar re a gave abeg ennan dre ma leze re a gabestr ganto e lavare : « Ha goude de ma faoutfent koat war va c'hein, ne livirin netra d'ezo, gant ma ne bec'hint ket ! »

Sant Fransez a Zal oa e c'her : « Eur zant trist a zo trist e zantelez ! »

Sant Fransez Asiz a zo bet lesanvet gand eur c'hristen ha n'eo ket katolik : « laouena den a zo bet bisoaz war an douar ! » Mervel a eure en eur gana ha kerkent

ha ma oa tremenet e voe klevet eun toullad alc'houedered o sevel, er vann, en eur gana, evel evit kimiada dioutan.

—o—

Evit beza laouen kenta tra hon eus da ober eo ober plijadur da Zoue o lakat hon ene da veza dibec'h.

Keit ha ma c'hell an den sellet eun ouz Doue, an den a zo laouen; ne deu da veza trist nemet pa zell a-gorn.

Pa zell eun ouz Doue, Doue a laka war e dal eur bann eus al laouenedigez a zo war e hini.

Al loar, gwech e vez tenval, gwech e vez skedus; tenval, pa ne bar ket an heol, mat a-walc'h warni; skedus, pa ne vez netra etre an heol hag hi.

Evelse e c'hoarvez gant an den.

— : « Perak eo ken tenval-se da benn, a lavare sant Fransez, eun dervez, da unan eus e venec'h ? Ma 'z peus graet eur pec'hed bennak, kerz buan da govez ha n'es ket da vont etouez an dud ken gand eur penn ken du-ze ! »

Evit beza laouen an eil tra hon eus da ober eo lakat hor spered da veza kompes.

Da genta, o labourat; an den a labour a zo laouen; an dud tenval eo ar re ne reont netra, na gant o femp piz, na gant o spered.

D'an eil, o tec'het diouz eienennou an dristidigez : ar vezventi hag an hudurnez, daou dech hag a ra an neuz da laouenaat an den ha netra ken; ar warizi hag ar bisoni, daou dech all hag a viro atao ouz eun den da veza laouen.

D'an trede, oc'h en em drec'hi hon unan; mat eo' a le-verer, kaout ludu da c'holo hon tan, met, mat eo ivez, kaout ludu da c'holei hon trisdidigez.

Eun dervez edo sant Fransez o vont gand ar Breur Leon eus a Berouz d'an Elez; yen oa ha poan en devoa gand ar riou hag e c'halvas ar Breur Leon : « Ha goude ma rofe « hon holl vreudeur skoueriou kaer a zantelez, arabad e vefe d'it kredi e vefe an dra-se ar gwir levenez ! »

Pelloc'h, sant Fransez a c'halvas ar Breur Leon, evid an eil gwech : « Ha goude ma c'hellfe hor breur manac'h lakat ar re gamm da gerzet, ar re zall da welet, ar re vouzar da glevet, ar re c'hourvezet, en o beziou, abaoe pevar dervez da zavel eus a varo da veo, arabad e vefe d'it kredi ema eno ar gwir levenez ! ».

Pelloc'h sant Fransez a lavaras d'ar Breur Leon :

« Klev aman ganen, ha goude ma ouesfe hor breur manac'h an holl yezou, an holl skianchou, an holl skrituriou, ha goude ma c'hellfe rei da anaout an traou da zont ha dizelei an traou kuzet e goueled ar galon, n'eo ket eno c'hoaz eo ema ar gwir levenez ! »

Ha Fransez a gendalc'has, evelse, epad eun hanter leo; abarz ar fin, ar Breur Leon, skuiz, a c'houlennas digantan : « E pelec'h ema ta, neuze, ar gwir levenez ? ».

« Pa vezimp en em gavet en Elez, bremaik, eme Fransez, hep eun neudem zec'h en hon dilhad, leun bri, skournet hon treid ouzomp ha du gant an naon, p'hon devezo skoet war an nor, ma teu ar porzier, droug ennan, da c'houlenn ouzomp piou omp ha ma lavar p'hon devezo diskleriet d'ezan ez omp daou eus e vreudeur : « Gevier a livirit; n'oc'h nemet daou eus e vreudeur : « Gevier laerez ar gwir beorien, it, gant hoc'h hent ! ».

« Ma c'houzanvomp ar yenien, ar glao hag ar gwall « gomzou, heb en em glemm, neuze hon do kavet ar gwir « levenez ha ma kendalc'homp da c'houlenn ha ma teu ar « porzier, en e gounnar, war hol lerc'h gant eur vaz teo « d'hol lorgna ha d'hor ruilha en erc'h ha ma chomomp, « evelato, ken habask ha tra, oc'h unani hor poaniou « gant re Hor Zalver, neuze, hon devezo kavet ar gwir « levenez; klev mat : dreist holl grasou hag holl donezo- « nou ar Spered Santel a ro ar C'hrist d'e vignoned ema « ar c'hras d'en em drec'hi an unan, ha dre garantez evit « Jezuz-Krist, da c'houzanv, a galon vat, ar poaniou, an « dismegansou hag an diezamancho ! »

Evit beza laouen an trede tra hon eus da ober eo lakat hor c'halon da ober vad d'hon nesa : ober vad, eno ema al levenez : ober vad d'ar re vihan a zo en dro d'comp; evit kement-se n'eus ket a ezomm da veza pinvidik, na desket : a-walc'h eo beza mat; evel al labous, evit sevel, ar bugel en deus ezomm gor ha petra eo ar c'hor evid ar bugel ma n'eo ket al levenez eo !

Ar pezh a ya dre gaer e penn hag e kalon ar bugel a zank dounnoc'h hag a speg gwelloc'h eged ar pezh a ya dre heg.

Gand eur ganaouenn hag eur c'hoariell didalvez eur vann a oar laouenaat he bugale.

Ober vad d'ar re yaouank; ar yaouankizou ne c'hellont ket tremen hep levez evel ma ne c'hell ket ar gwenan tremen hep bleun.

Ober plijadur d'ar re goz; aes eo tremen diouto kals aesoc'h eget diouz ar re yaouank; gand eun netra e raer plijadur d'eur bugel, gand eun netra e raer plijadur d'eun den koz.

An holl o deus ezomm levez ha d'an holl e ra vad; ker ret eo d'an den hag ar bann-heol d'ar blantenn.

Eun den laouen a raio gant kals nebeutoc'h a skuizder eget eun den trist labouriou brasa ar c'horf hag ar spered

—o—

Kristof Kolomb hag ar re a oa gantan, war e lestr, p'edo o vont da zizelei an Amerik a oa fallgalonet, keit m'edont war ar mor hep gwelet netra nemet dour ha dour atao; n'o devoa nerz ebet ken da ober netra; en eun taol e savjont war o zreid; c'houez vat al lore a deue betek enno-douget war an ezenn avel hag ar c'houez vat-se a daolas laouenedigez en o c'hallon o rei d'ezo da c'houzout e tleent beza tost d'an douar bras; anez, e vijent bet marvet p'edont en toull tosta da benn hent San Salvador!

Bez ez eus had hag o c'hlozennoù o deus, evel pa lavarfen eskell bihan ha peurliesia ne gouezont ket dindan ar wezenn o doug; mont a reont pelloc'h da glask eun douar noaz hag e c'hellint diouan ennan.

Ra vezo had evelse, had levez, o nijal diouzomp ken alies ha bemdez Euruz an dud a oar beza laouen hag a ya al laouenedigez d'o heul hag a jom laouenedigez war o lere'h; p'o gweler o tont e kreder gwelet o tostaat bannou tomm ha skedus an heol.

An hini a had ar muia levez en dro d'ezan eo gwella den a zo war an douar, rak hen eo an hini a zo henvela ouz Doue.

Y.-V. PERROT.

AR BOC'H RUZIG

Pe oad am oa neuze ?

Tamm koun ebet ken n'em eus hizio.

Wardro 1904 pe 1905 edod; kriz kenan e oa bet ar goanv; da genver gouel Mark an erc'h a c'holoe c'hoaz an douar, dre holl, tra ha ne vez ket gwelet alies, war douar Breiz-Izel.

Eur yaouvez oa; tremenet em oa va mintinvez, er streajou, oc'h en em ganna a daoliou boulou erc'h, gant bugale ar c'harter.

Hogen, goude kreisteiz, an oabl betek neuze glas tre a deuas da zua hag an erc'h adarre, evel kelien gwenn, a zrollas da goueza, war an douar, gwasoc'h eget biskoaz.

C'hoant a-walc'h am oa koulskoude da vont er miz, gant va mignoned, am galve dirak ti va zud, met, va mamm, Doue r'he fardono, ne fellas ket d'ez hor gwelet, va breur ha me dindan ar gwall amzer hag hon ferc'hel a eure er c'hloar.

E Bro-Leon ha me gred, er broiou all eus Breiz-Izel, ez eus, peurvuia, e lost an ti, eun toull klozet mat hanvet ar zal, e lec'h ma vez digemeret ar gerent, ar vignoned ha dreist-holl an divroidi a deu d'ober eur weladenn da dud an ti.

Ebarz va iliz parrez hepken e c'hellen gwelet, neuze, traou bravoc'h eget e sal va zud muia karet.

Ouz ar voger edo skeudenn Itron Varia ar Folgoat, en he c'hichen, hini Itron Varia al Levez hag e kreiz etrezo o diou, hini ar Galon Zakr.

Ouz eur voger all, hini tu ar c'huz-heol, edo skeudenn

Hon Tad Santel ar Pab Leon XIII ; ar skeudenn-man eo an hini a blije ar muia d'in ; diou pe deir gwech bemdez e pignen, war eur gador evit her gwelet a-dostoc'h. Na brao e kaven ar Pab-se gant e vleo gwenn hag e zaoulagad lemm, daoust d'e 93 vloaz hag hen tretu meurbed a-benn hag a-gorf. E zilhad gwenn hag e groaz aour a bastor an holl gristenien a blije kals d'in ivez.

Er yaouvez-se eta, goude beza sellet meur a wech ouz holl draou brao ar zal e oamp deuet da skuiza, va breur ha me.

Pötred karter Pellan hon galve atao. Hogen an nor a oa prenet hag an alc'houez e godell hor mamm.

Petra d'ober? Digeri ar prenestr ha nijal kuit, vel laboused eus eur gaoued?

A vec'h m'edo ar prenestr digor ma nijas eun evnig bihan gant tiz ebarz ar zal ; gant kement a diz e serris warnan ar prenestr.

N'int ket tener, evel a ouezit, ar vugale evid al loened bihan.

Skoazellet gant va breur, al labousig a oa etre va daouarn, e berr amzer, hag eul las laketa ouz e c'har.

Hor mamm muia karet a oa e penn uhela an ti ; pa glevas hor youc'hadennou skiltrus e tiredas buan da welet petra c'hoarveze ganeomp ; o welet hon c'hoari e lavaras d'eomp : « Lezit ar boc'hruzig-se da nijal ! »

— Perak, mamm ? a c'houlennis.

— Perak, mabig ? selaou aman ganen istor ar boc'hruzig hag e ouezi. »

Pemp bloaz war nugen bennak a zo tremenet abaoe an dervez-se, ma tisplegas dirazon va mamm vat, aet pell a zo d'ar bed all, ar pezh a c'hoarvezas gwechall gand al laouenanig hag ar c'henta boc'hruzig ha chom a ra atao, sanailhet mat em spered.

Hizio, n'eo ket mouez va mamm a glevan, hogen hini an evnig kêz hon devoa tapet, va breur ha me, da genver gouel sant Mark.

— Paotrig, emezan, yen bras eo an amzer hizio ; skournet eo ar meziou, dre holl hag an erc'h, ouspenn, en deus goloet an douar gand eur vantell wenn ; ne gavan tamm ebet da zebri ; va beg n'en deus ket moustret na prenv, na kelienenn ebet, ouspenn diou zizun a zo ; beva a ran,

abaoe m'eo dirollet an erc'h war an douar gand ar pezh a gavan e toull doriou an tiegeziou goude tro ar skubellenn. P'ac'h eus digoret bremaik ar prenestr, e oan sklaset gand ar riu ha pistiget gand an naoun hag em eus lavaret en-noun va-unan : « Setu aman eun ti elec'h ma kavin marteze digemer mat ! « Hogen, ganez, bugelig em eus bet eun distro lous, p'eo gwir az peus laketa eul las ouz va gar hag a ra d'in eur boan vras.

Ma oufes koulskoude, va istor, istor an holl boc'hruzigou eus ar bed, e rofes d'in da zebri ar bruznachou bara a gouez diouz taol da vamm ha goude am laoskfes da nijal hervez va faltazi ! »

Va c'halon o klevet kement all a denereas ha d'al labousig e liviris : « Lavar d'in 'ta da istor hag az laoskin da nijal ! »

— « Selaou aman, neuze, ganen, rak eur c'haer a hini eo :

« Vel m'her gweles, me a zo bihan, bihanoc'h egedout ha koulskoude em eus c'hoant da'z henvel « va bugelig », rak va hano a zo koz ha va gouenn kosoc'h c'hoaz ; a lignez da lignez setu petra lavar ar boc'hruz d'an evnigou bihan a deu da c'henele en e neiz.

Er bloaz 33, da genver gwener ar groaz, unan eus hon tadou briz du a nije du-hont, o klask e damm bevans, e kichen kêr vras Jerusalem. An nevez amzer en devoa klouaraet ar meziou a oa, er c'horniou tomma, goloet a vleuniou. War ar gwez, an deliou glaz a zigore hag a lake frealzidigez e kalon va zad koz.

An heol hag a oa bet, evel mouzet, abaoe pemp miz hir, a zegase, pemzek dervez a oa e vannou tomm da ziskourna an douar ha, na petra 'ta, holl grouadurien an Aotrou Doue.

Va zad koz a nije eta laouen war dro kêr vras Jeruzalem ; ya, laouen bras e oa, rak tad e tlee beza a-benn eun nebeud derveziou ; er beure, e barez he devoa dofet tri vi kaer meurbed.

Hogen, epad m'edo en e zonzennou, e klevas jolori, trouz ha safar ha youc'hadennou skrijus, evel ma n'en devoa klevet biskoaz en e vuhez. E zaoulagad troet, betek neuze, warzu an nenv, a droas warzu an douar ! Na pebez tra mantrus a c'hoarveze warnan.

Tud kounnaret o youc'hal leiz o genou : « d'ar maro !

d'ar maro ! ». Eun den, eur groaz pounner war e skoaz, soudarded a bep tu d'ezan, ar bobl ouz her goapât hag o tufa warnan ; war e benn eur gurunenn spern ; war e lerc'h, merc'hed glan o ouela ha goapeet gand eur vandenn lamponed. P'en em gavas an holl war gern ar roz, an den kêz a voe astennet war ar groaz a zougenne bremaik ha staget outi gant tachou bras.

Ar zoudarded, er fin, a zavas ar groaz plomm en he sav. Lavarout ar boan skrijus a c'houzanve ar merzer, n'heller ket ; koulskoude, ne glemme tamm ; pedi a rae zoken, evel-hen : « Va zad, pardonit d'ezo, rak ne ouzont ket petra reont ! »

Ar gwad a ruilhe eus e benn kastizet gand ar gurunenn spern. Eun draen, dreist-holl, a zeblante ober muioc'h a boan eget ar re all, da benn ar merzer. Neuze, en desped d'ar youc'hadennoù a gounnar, va zad koz a welas o kerzet a-denn-askell, warzu ar groaz, eul labousig bihanoc'h c'hoaz egetan ; henman oa al laouenanig. Tostaat a reas tamm ha tammig ouz penn ar merzer ha gand e veg e tennas er maez an draen sanket an dounna. Jezuz, rak ar merzer, paotrig, eo da Zalver, a drugarekeas al laouenanig gant eur zell a garantez hag an evnig a nijas pelloc'h, en eur gana laouen.

Hogen an draen o tont er maez en devoa laket penn Jezuz da wada muioc'h mui ; va zad koz, d'e dro, a dostaas outan ha gant e vruchedig e sec'has ar gwad a rede war dremm da Zalver. Abaoe ar c'houlse e chomas ruz bruched al labousig ha re ar vugale a dlee genel diwarnan goudeze a zalc'has ivez merk ruz karantez Jezuz evit va zad koz hag abaoe, ivez, eo ez omp bet hanvet holl boc'h-ruziked a-hed ar c'hantvejou.

Bugel, gwad da Zalver eo en deus ruziet va zad koz hag evel a weles, va bruched d'in-me a zo ruz ivez. Brema pa 'c'h eus klevet va istor, en hano da Zalver hag en hano hor c'hrouer, laosk ar boc'hruz da nijal !

Ar pez a ris raktal.

Setu, e berr gomzou petra lavaras d'in eur boc'hruz, e miz ebrel 19... , e karter Pellan, e parrez Plouzeniel, el lec'h ma 'm eus tremenet bloaveziou dinec'h va yaouankiz. Va spered a nij alies warzu ar geriadenn garet-se, ha, bep

gwech e kav d'in klevet em diskouarn komzou burzudus ar boc'hruz.

D'ar vugale a glevo an istor-man ha zoken d'ar re vras e lavaran d'am zro : « Karit ar boc'hruz a nij ken alies endro d'ho tiez ; laoskit hen da nijal ; pa deuio reuziou da goueza warnoc'h ar gwel eus ar boc'hruz a denno marteze an draen brasa eus ar gurunenn a voustro neuze ho kalon, ouz ho lakaat da zonzal er poaniou kriter en deus gouzanvet Hor Zalver evidoc'h.

Pintig PAGAN.

— 00 —

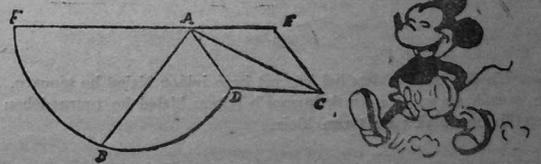
Pintig Pagan eo al leshano a gemeras, evel skrivagner, Y.-V. Kervarec, eun den yaouank ginidik eus a Blouzeniel, a varvas e Paris, er bloaz 1935 ; Feiz ha Breiz eo a lenne en e glenved diweza.

Eur zulvez, e miz gouere 1932, e bali vras Haussman, e Paris, e c'houlennas digant eur vaouez a oa o werza *L'Ami du Peuple* : « Ha n'ho peus ket Feiz ha Breiz ? » Hag an hini goz, droug enni da youc'hal : « Les étrangers dehors ! ».

An diavezidi er mêz !

SELAOUIT' TA !

Pehini eo al linenn hirra, pe al linenn A-B pe al linenn A-C.

HAG HIER C'HILEVET HO POA ?

—> Al lorc'hentez, eme zant Augustin, a droas an Elez mat e diaoulou ; an izelded a galon a dro an dud e elez.

—> Ar pep gwella en eur batatezenn eo ar pep tosta d'ar groc'hennenn rak eno e kaver c'hoalenn mein hag a ra kals a vad d'ar c'horf.

—> Ar brini hag ar c'hegined a zo laboused hag e c'heller deski d'ezo ober meur a dra ha zoken lavaret meur a c'her.

—> Unan eus hentchou brasa ar bed, graet gant soudarded, eo hent ar c'hoalenn — Via Salaria — graet gant Soudarded Rom, breman ez eus tost da zaou vil bloaz, evit degas ar c'hoalenn eus porz Ostia da Rom.

—> Ma fell d'eoc'h derc'hel krennet brao ivinou bizied ho taouarn, e teuoc'h da welet e kresk buanoc'h ivinou bizied ho tourn dehou eget ivinou bizied ho tourn kleiz.

—> Uhelder an dud, an eil dre egile, dre ar bed, eo pemp troatad ha c'houec'h meutad.

—> E meur a geriadenn, dreist-holl er broiou gouez, e vez save gwazi da ziouall an tiez, dre ma oar deuet da welet e klev ar re-man an distera trouz kals buanoc'h eged ar chas.

—> Naontek vloaz a zo, er bloaz-man, abaoe m'eo bet kavet an tu da gas ar c'heleier dre skigngomzerez, eus an eil penn d'egile d'ar bed.

—> Hervez an Dr Gustav Eglov, ez eus en douar, glaou a-walc'h, evid ober c'houec'h mil bloaz, ma ne deuer ket da zevi muioc'h eget ne raer breman.

—> Eur vuhez hir ne vez ket mat a-walc'h atao ; met eur vuhez vat a vez hir a-walc'h atao.

—> Er Russia e vez kavet eur c'harr-dre-dan dre 5.036 den ; er Japan, unan dre 1.216 den ; en Alamagn, unan dre 85 den ; er Sued unan dre 61 den ; e Bro-Zaoz, unan dre 31 den ; le Stadou Unanetan Amerik, unan dre 6 den ; dispac'herien ar Russia, anat eo, n'o deus ket laket kals an traou da vont war war well en o bro !

—> An eol a denner eus an ognon, pa ne laker netra d'e astenni a zo ker krenv ma ya ar c'houez anezan dre bevar c'horn an ti.

Ar c'hignen a ro flaez d'an halan epad daouzek eur ha tri ugent.

Ar ruz eo liou al levenez e Bro-Sina hag ar gwenn liou ar c'hanv.

PIUS XI HA PIUS XIII

Daoulagad ar bed holl a zo bet troet warzu Rom edoug ar sizuniou tremenet.

Pius XI, unan eus ar brasa Pabed a azezas war gador sant Per, en deus roct e ene da Zoue, d'an 10 a viz c'houevrer.

Ganet e oa bet, e Desio, d'an 31 a viz Mae 1857; daou vloaz ha pevar ugent en devoa; epad seitek vloaz eo bet krog e stur an Iliz hag en eun amzer eus ar re wasa.

Ar gristenien koulz hag an dud divadez o deus douget kaonv d'ezan.

Doue r'hen pardono.

D'an 2 a viz meurzh, an 62 kardinal a zo e penn Iliz Rom a zo bet en em vodet er Vatikan, evit henvel eur Pab nevez; ar c'hardinal Eugenio Pacelli, mestr-sekretour ar Paz koz, ganet e Rom, d'an 2 a viz meurzh 1876, a zo bet hanvet da Bab warlec'h Pius XI hag en deus kemeret an hano a Bius XII, ar pezh a ziskouez an youl en deus da gerzet warlerc'h an hini a oa en e raok.

—o—

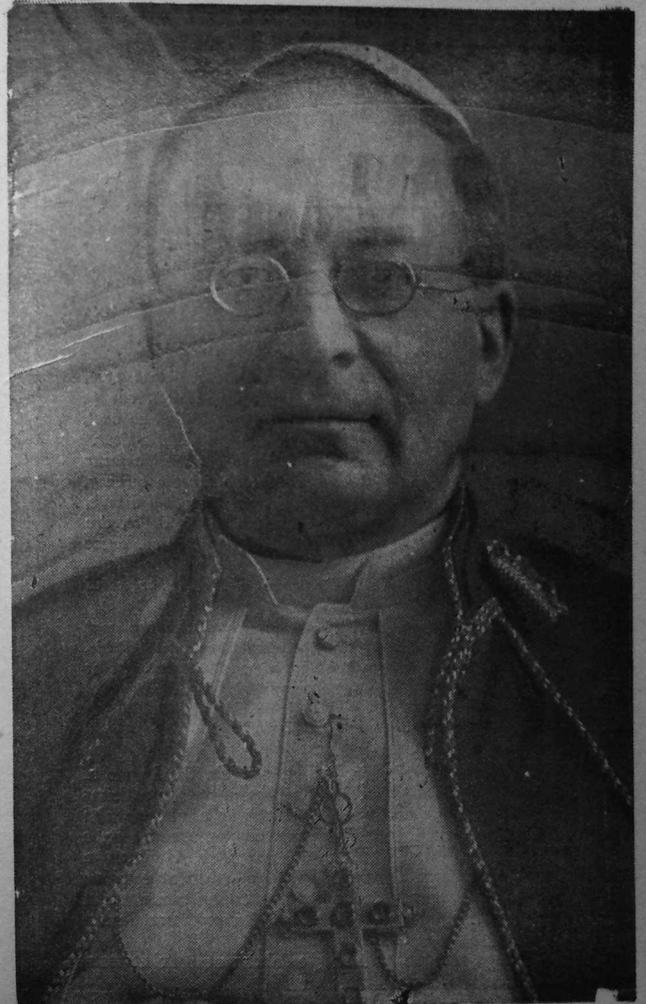
Tremenet en deus e vuhez karget a gefrediou bras gand ar Pabed a zo bet, en e raok, ha tro en deus bet evelse da vont eus an eil rouantelez d'eben hag eus an eil penn d'egile d'ar bed; barrek eo da gomz e nao yez dishenvel; kannad ar Pab eo bet, epad meur a vloaz, e Munich hag e Berlin hag en hano ar Pab eo e renas gouelioù bras Lourd breman pevar bloaz ha re Lisieux, e miz gouere a zeu, e vezo daou vloaz.

oooOooo

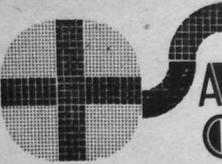
Evel Pius XI, e vezo Pab ar Feiz embannet er broiou digristen, Pab an obererez katolik, ha Pab ar peoc'h diazezet, nann war gwirioù flastret, met war al lealded hag ar garantez.

Kurunet e vezo d'an 12 a viz meurzh.

Doue r'her miro pell hag hir amzer, war gador sant Per,

PIUS XI, Doue r'hen pardono.

**SANT
GWIGNER**
merzer

Buhez sant Gwigner a zo bet skrivet, wardro ar bloas 1300, gand eur beleg ha n'eo ket aes gouzout, mat a-walc'h, eus pe Vreiz e oa gimidik; ma oa gimidik eus a Vreiz Vihan, eo anat, dre e skrid, da vihana, e oa bet oc'h ober eun dro e Breiz-Veur.

Buhez sant Gwigner he deus kals a dalvoudegez, evel a lavar ar chaloni Doble, person Wendron, en deus he zroet e saozneg, rak n'eus nemeti, eus holl buhezioù Sant Kerne-Veur hag a vefe, deuet betek ennomp, en he hed; ar re all a zo bet devet, dre fallagriez, epad Dispac'h ar XVI vet kantved ha n'hon eus anezo nemet pennadou dister.

Diwar skrid Saosnek an A. Doble eo e savomp ar skrid brezonek-man.

Tadou Acta Sanctorum Bolland, o deus renket buhez sant Gwigner, kavet ar skrid anezi ganto, e abatt Sant Viktor Paris, en o Buhez ar Zent, el lec'h m'her c'haver pa gouezet war an 23 a viz meurz; e eskopti Gwened, gouel sant Gwigner a vez graet d'ar 14 a viz kerzu.

Pa yeas sant Padraïg da brezeg ar feiz da Iwerzon, beleien an doueou faos ha seiz roue eus ar vro-se a deuas d'e zigemeret, met, eur wech m'o devoa e glevet, hini anezo ne gavas mat e gomzou; unan eus ar rouaned-se, e hano Klito, en devoa, koulskoude, eur mab, Gwigner e hano, eun den yaouank a-zoare hag a zavas diwar e gador evit he rei d'ar prezeger; e dad, droug ennan ouz e welet oc'h ober ker brao da veleg ar C'hrist, a roas urz d'ezan raktal da vont er mêz eus ar vro.

Senti a eure war an taol hag e lakeas ar mor etrezan

hag Iwerzon ha seul-vui e pellae diouz trouz ar bed ha seul-vui e tostae ouz Doue.

Eur pennad mat a amzer goude, eun ael a lavaras d'ezan distrei d'e vro; e genvroiz, gounezet a-benn neuze d'ar feiz kristen, hen digemeras gant kals a levenez ha p'eo gwir e oa maro e dad Klito e c'hoantejont e welet o pignat war an tron, en e lec'h; Gwigner, hen, n'eo ket an enoriou-se eo a glaske. Kinnig a eure d'ezo dibab etouez an dud yaouank uhela eus ar vro, unan hag en divije gelllet dimezi d'e c'hoar ha beza roue, en e lec'h; met Piala, c'hoar, he devoa graet le da veza gwerc'hez hag he breur ne c'hellas ket kaout abeg enni war gement-se.

Dem-goude, e reas e bourchasou evit tec'het eus ar gêr eun eil gwech; 770 den ha seiz eskob a yeas d'e heul ha Piala a yeas gantan ivez.

Ne oant ket aet a-bell c'hoaz, war ar mor, ma teuas da gichen an aod eur verc'h a renk uhel, he hano Pa, c'hoant bras ganti da vont d'o heul. Pa welas e oa en em gavet, re ziwezat, e taoulinas war an traez, doaniet meurbed, hag e pedas. E keit-se, he daoulagad a baras war eun delienn a oa war an dour; gand ar vaz a oa ganti e pouezas warni da welet ha mont a raje d'ar goueled ha tra jouezus an delienn a greskas hag a devaas kement ma welas e oa degaset gant an Aotrou Doue d'he c'herc'hat da vont da heul ar re all; leun a fizians e Doue, e pignas war an delienn hag e tigouezas e aber Heul (bremen Hayle), e Kerne-Veur, a-raok he c'henvroiz; ar re-man a en em gavas, eno, int-i ivez, dem-goude.

Goude beza diskennet eus o bagou, e kavjont eur peniti, e kichenik an aod, hag e oa eur verc'h santel o chom ennan; en aoun d'he distresa, Gwigner, goude beza komzet brao outi, a yeas pelloc'h da zebri e bred; el lec'h m'edo ne oa banne dour ebet; sank a eure e vaz, en douar, ha kerkent eus an toullig bihan graet gantan e tarzas eun eienenn, dour a-walc'h enni da derri sec'hed Gwigner hag hini e dud.

Goude beza debret eun tamm ec'h en em lakejont en hent hag ec'h en em gavjont, en eul lec'h hanvet Conerton.

Eno e oa eur vaouez a zoujans Doue, he hano Coruria

hag a voe dereat kenan en o c'henver; distei a eure darn eus he ziez evit kaout plouz da ober gweleou d'an dremanidi ha laza a eure ar veoc'h he devoa — ha n'he devoa nemeti — evit gellout kaout peadra da rei d'ezo da zebri.

Goude koan, eur wech lavaret ar grasou, sant Wigner a chourc'hemennas dastum piz eskern ar veoc'h ha teurel ar c'hroc'hen warno; lavaret a eure d'e dud en em lakaat da bedi a-unan gantan ha kerkent, tra souezus, ar veoc'h a zavas, en he sav, leun a vuhez ha kaeroc'h c'hoaz, eun tamm mat, eget ne oa, a-raok ma oa bet lazec'h.

Ar zant a lavaras he goro, a evas eur banne eus he laez hag e pedas evit ma roje hiviziken ar veoc'h se hag ar zaout a deuje da c'henel diwarni, teir gwech muioc'h a laez eged ar zaout all.

Antronoz, beure mat, p'en em lakent, en hent, e taolas ar zent eur zell war o lerc'h hag e weljont e oa toenn vat, adarre, war an holl diez, evel ma ne vije ket bet distoet hini ebet anezo biskoaz; kenderc'hel a rejont gant o hent ling e treusjont lec'hioz goloet a goajou.

— 0 —

Epad an amzer-se, Teuder, roue Kerne-Veur, a oa deuet da glevet e oa en em gavet, war e zouarou, eur bern kristenien; en aoun na vije deuet ar re-man a-benn da c'hounit e bobl d'ar feiz kristen, e lakeas e zoudarded, evel eun toullad loened gouez, da redek, war o lerc'h; koueza a rejont warno, a-dre kein hag hep goulenn diganto, na piou e oant, na petra glaskent, o skojoent hag o dibennjont, holl, en hevelep dervez hag o lakejont, evelse-da c'hounit, dre eur maro santel, kurunenn ar verzerenti.

Epad an amzer-se, Gwigner, gand eun nebeud hiniennou eus e dud, a oa diskennet da ziskuiza en eun draonienn; sanket en devoa e vaz-skao en douar; p'hen tennas ac'hano, eun eienenn a darzas eus an toull he devoa graet ha redek a ra atao, eus ar c'hloz mein savet aboe en dro d'ezi (1).

(1) Ar feunteun-se a dlee beza e Rosewarthy, el lec'h m'en deus an Aotrou Henderson he dizoloet, a-nevez 'zo; hanvet e vez atao Venton Winear : Feunteun Wigner; en he c'hichen e oa eur chapel hag eur groaz, ar groaz koz labourer kaera a c'helled gwelet, e Kerne-Veur abez; kaset eo bet da Lanherne.

O veza klevet youc'h e savas buan da vont da welet petra zigoueze gand e dud; ne gavas nemet korfou maro; Gwigner a en em droas neuze warzu ar re a oa bet diskennet gantan d'an draonienn hag a lavaras d'ezo :

« Anian, va breudeur, eo e c'hourvezimp da ober lion « diskuij diweza; aman eo e peure'hrainp hon ero, er « lec'h-nan; kinnigomp eta hor buhez d'an hini a ginnigas « e hini d'hon dasprena; n'eo ket da d'comp kaout aoun « rak an hini ne c'hell laza nemed ar c'horfou; ne c'heller « krena nemet dirak an hini a c'hell stlepel an den korf « hag ene en ifern. »

Hag o trei ouz ar roue fallakr e lavaras d'ezan : « Mab « an diaoul, ma z out, peur-ober labour da dad a res ! ».

— « Ne dec'hoc'h ket ac'han, breman, eme ar roue, « ha va c'hleze-me ho tiskaro holl ! »

Neuze ar zant a lakeas e vaz en douar hag a astennas e c'houzoug; ar roue a gemeras e gleze hag a zistagas ar penn; ar zant her c'hemeras, raktal, hag hen dougas en eur vale warzu ar roz a oa e kichen; war zinaou ar roz-se e oa eur geriadenn; ar zant a glevas ar merc'hed a oa enni oc'h en em rendaelat hag e c'houlenas ouz Doue ma ne ehanje ket an trouz ken, dre eno, ha setu perak an douar-ze hag a c'hellje rei trevajou mat a vez lezet atao e leton.

Ar merzer santel ne vennas ket chom en eul lec'h ha ne oa ket a emgleo ennan; kemeret a reas e benn a-nevez; en eun eienenn a gavas pelloc'h her gwalc'has piz hag hen dougenn a eure goudeze, war lez eur c'hoat hen dispartie diouz lec'h e verzerenti.

Diskouez a raer atao ar feunteun, el lec'h ma redas gwad ar zant.

— 0 —

Goude ma oa bet skoet ar merzer gant taol ar maro, unan eus ar zoudarded a gemeras ar vaz en devoa sanket en douar; met o veza ma oa deuet da veza eur wezenn gant daou skourr bras hag a oa deliou outo, ne gredas ket kregi enni; he gwelet a raer eta eno atao; deuet eo breman da veza eur wezenn uhel kenan hep ma vefe den gouest da lavaret eus pe ouenn gwez e c'helle beza.

Korf ar zant a jomas eur pennad war an douar noaz; eun nozvez, Gwigner a en em ziskouezas, a-benn teir

gwech, d'eun den mat hag a c'hourc'hennas d'ezan sebelia e gorf; an-den-man a lavaras d'e wreg ar pezh en devoa klevet hag houman a lavaras d'ezan chom sioul, gand a raje, hag hep mont wardro ar c'horf, en aoun da dapa droulans ar roue.

Antronoz, koulskoude, e yeas da ober eun dro chase; kaout a eure, war e hent eur c'haro hag henman o tec'het, a redas, a-raok ar chas betek park ar verzerien; en em gavet eno e chomas a-zav, evel m'en divije bet c'hoant da c'houlenn harp ouz ar zant; ar chas a ehanas da harzal hag a azezas e kichen ar c'haro, evel m'o divije bet doujans, int-i, ivez, evid ar zant. An den mat-se a deuas neuze an hunvre en devoa bet, war e spered, hag e welas e oa bet degaset di gand an Aotrou Doue e-unan; sebelia a eure korf Gwigner gant doujans hag o veza aet d'ar park el lec'h ma oa kouezet ar verzerien all e toullas eno ivez eur bez all da lakaat o c'horfou.

Eur pennad mat a amzer goudeze, pa oa deuet ar feiz d'en em skigna, dre Gerne-Veur, e voe savet eun iliz, war bez ar merzer santel.

En dra m'edod krog a-zevri, el labour, al labourerien a en em gavas hep boued, eun dervez; ar zant, koulskoude, a gemeras preder gand ar re a oa o sevel e iliz hag a lavaras da veur a hini diwardro eno, kas d'ezo peadra da zebri.

Etouez an dud m'en em erbedas outo e oa unan hag en devoa eur c'hole drouk kenan; Gwigner a lavaras d'ezan her rei d'al labourerien; an den ne nac'has ket ar prof-se ouz ar zant met nec'het e oao klask gouzout penaos dont a-benn d'her rei; antronoz, e pignas war e varc'h da zellet ouz an aneval; sebezet e chomas pa welas edo e kichen an nor, en tu-all d'ar voger ken habask ha tra.

Kaset e voe, heb an distera poan, da gichen an iliz nevez el lec'h ma voe lazet ha dispennet hag ar burzud-se a roas muioc'h a galon c'hoaz d'al labourerien da staga d'o labour. Unan anezo, koulskoude, dem-goude, a dotras e daou damm ar vouc'hal ma kempenne ganti koatach an iliz; kounnari ha mallozi a rae ar pezh ma c'helle ha, war e veno, ne labourje ket ken; an hini a oa o teurel evez war al labour hag her grae, dre garantez evid an Aotrou Doue, a gemeras tammou ar vouc'hal etre e zaouarn; kerkent e

spējont an eil ouz egile hag ar benveg a oa adarre kouls hag a-raok an torr; e berc'hen, e c'hellit kredi, a stagas d'al labour gant muioc'h a herr eget biskoaz.

Eleiz a vuzudou a c'hoarvezas, dre c'halloud sant Gwigner; setu aman unan eus an tri e ra Anselm hano anezo. Laeron a deuas, eun nozvez da laerez beoc'h klo-c'her iliz sant Gwigner; p'edont o vont etrezek ar ger gant o laeradenn e chomjont sebezet o welet diou c'houlouenn o tevi war gerniel an aneval; stratuilhet, e tistrojont ar veoc'h laeret d'he ferc'hen hag e rojont zoken eun all d'ezan, da ziskouez ar c'heuz o devoa da veza e laeret.

—o—

Setu aze tennet, kouls lavaret, ger evit ger, eus skrid ar beleg Anselm ar pezh en deus gallet henman dastum war dro ar bloaz 1300, diwarbenn sant Gwigner, maro eiz pe nao c'hant vloaz a oa hag a 30 unan eus ar zent o deus labouret ar muia da c'houmit Breizis Kerne Veur d'ar feiz kristen. Lavarou koz n'int ken, klevet gant an eil rumm dud warlerc'h egile, met lavarou koz hag a ziskouez pebez brud a lezas ar zant war e lerc'h.

Sant Gwigner eo patron Winear — a vez lavaret du hont evel ma vije skrivet Wigner — e eskopti Truro, e Breiz-Veur ha patron Pleuvigner — a veze skrivet Pleuvigner, er bloaz 1259 — e eskopti Gwened, e Breiz-Vihan.

Eur chapel en devoa ivez gwechall, e iliz-veur Gwened, an hini a hanver breman chapel ar Galon Zakr.

Diou barrez a zo e eskopti Leon, Loc-Eginer Plouziri ha Loc-Eginer Sant Thegonnec, hag o deus evit patron sant Eginer, eur zant demhenvel e hano ouz hini sant Gwigner.

Hervez an Aotrou Loth an daou hano-se ne c'hellont bet beza kemeret an eil evit egile.

Y.-V. P.

Maro Sant Joseph

Joseph Nazareth a oa gourvezet war e vallin; gouzout a rae, ervat, ne'z aje ket a-bell ken; Mari a jome, en e gichen, war evez anezan. Jezuz, e zourn e dourn e dad mager, a glasse laouenaat e dremenvan, o komz d'ezan eus dudi ar baradoz ha Joseph, o welet daoulagad karantezus an den yaouank o para warnan, a gawe nerz da c'houzanv, heb en em glemm, ar boan a ziwasse.

Koulskoude e weled, evel koummoul du, beb an amzer, o tremen a-uz e zaoulagad; anat oa e oa eun dra bennak o tieza e spered; dienez a oa en ti ha biskoaz ne oa bet muioc'h; ne gaved ket a labour hag al labour graet a veze paeet fall ha setu perak en ti paour ma kreske ennan an Hini a lake an hadenn taolet en douar da rei kant evit unan, e c'hortozed, evel al laboused, ma teurvezje gand an Aotrou Doue, lakat unan bennak da zont da zegas eun tamm bara, en aluzen.

Al lodenn vrasa eus an noz a oa tremenet; gwelet e veze ar goulou-deiz o wenna, a-bell, an oabl, a-drenv ar me-neziou. Halan ar c'hlanvour a oa evel an ezenn-avel a groumm gouestadik an ed war ar mêziou; Joseph en devoa doare da veza moredet; pa ganas ar c'hilhog e tigoras e zaoulagad-hag oc'h en em drei ouz Jezuz e lavaras :

« Astenn a reoc'h va c'horf e kichen korfou va zadou; »
gouzout a ran pegement am c'harit, c'houi koulz hag ho
« Mamm; daoust hag eol a-walc'h a zo er c'hleuzeur,
« d'eoc'h da welet sklêr, war va zro, betek va maro? »

« Ho Mamm n'he deus ket a beadra da baea eul linsel
« d'am sebelia... met graet em eus yeviou da Neri, eus
« kêr Gana, hag eun alar da Nathan, mab Tolomaï, a zo
« o chom e mezou Zabulon. Gand an nebeud gwenneien
« a dleont d'in ho pezo a-walc'h da baea mizou va maro;
« it eta d'o c'herc'hat, va mab, ha ra blijo gand an Aotrou
« Doue rei d'in ar c'hras da c'hellout ho kwelet distro, eur
« wech all c'hoaz, a-raok mervel!... »

« Ober a rin evel ma livirit », eme Jezuz. Kemeret a eure e voutou ler hag, o veza diskennet da draon menez Nazareth, e kerzas warzu Kana.

Dindan bannou an heol o sevel e weled kern menez Golan o ruzia hag erc'h menez Hermon o lugerni.

Jezuz a dreuze parkeier ha prajou e save diwarno c'houez vat ar bleun o tigeri o deliou tener dindan tomm-der bannou kenta an heol.

Kerzet a rae tounnus, mall gantan ober e lavarou ouz e dad mager ha distrei da frealzi e galon en e eur ziweza.

P'edo o tremen ebioù d'eur vodenn sporn-gwenn, e welas war lez an hent, astennet hag ar gwad o poullada dindani, eun danvadez c'hloazet a vegelie klemmus hag a zelle outan ken truezus, ma chomas a-zav; kregi a eure enni, gouestadik, gand e zaouarn, ha kerkent al loenig kêz a en em gavas pare.

Pelloc'h, o treuzi eur parkad gwez olivez, e welas, ouz troad eur wezenn, eul laouenanig bihan, kouezet eus e neiz; kregi a eure ennan; diouaskell al labousig kêz a greskas o flun, a deuas nerz enno, hag e nijas ac'hano, a-denn askell, en eur gana, kel laouenik ha tra.

P'edo tost da Gana, e welas o tont, warzu ennan, mevel Neri hag e c'houlennas hano digantan eus e vestr.

— O ! Aotrou kêz, eme ar mevel, Neri, va mestr, n'ema ket er gêr; êt eo en hent, en de-man, da werza gloan e zenved da Veisan.

Ha mevel Neri a gendalc'has gand e hent; dek eur ben-nak e c'helle beza; Jezuz, skuiz, gand ar bale, a azezas, war lez an hent da ober eun ehan.

Eur wech diskuizet, e stagas da vale, adarre, a-dreuz mêziou Zabulon ha wardro, kreizdeiz ec'h en em gavas e kêr Nathan; n'oa den ebet en ti hag an nor a oa prenet; Nathan, mab Tolomaï, a oa e eured merc'h eur sadukean,

en devoa c'hoant da dremen dioutan, evit gellout, gand e skoazell, kreski, gwelloc'h a-ze, e zanzev.

Jezuz a azezas, war dreujou an ti da ober eun diskuij all ha goude beza debret eun dournadig fiez hag evet eur banne dour kinniget d'ezan gant paotr ar gwir, e Kapharnaum, eur payan, dismeganset gand an holl, e kemeras penn an hent da zistrei da Nazareth.

Kerzet a rae dillo; pres a oa warnan; an Toueller a dosteas outan hag a lavaras : « Te hag az peus gelllet « astenn he buhez d'eun danvadez, perak ne c'hourc'he-mennes ket d'an eol a zo en da gleuzeur chom hep « izelaat ! ».

Ha Jezuz, hep chom a-zav, a lavaras : « Me a ra e lavarou ouz va Zad ha n'en deus ket goulennet an dra-ze « ouzin ! ».

P'edo an denvalijenn o tiskenn, tamm ha tamm, war ar mêziou, an Toueller a dosteas outan, eun eil gwech, hag a lavaras d'ezan : « Te hag a wisk al laouenanig dibluñ, n'az « peus ket gelllet kaout fenez, nak eur gwenneg, nak eul « liard toull evit prena eul linsel d'az tad ; n'az peus ne-« med eur ger da lavaret hag e c'helli dastum, war an « hent, kement hag a giri a wenneien; ma n'her gres ket « ez pezo en em skuizet, en de-man, en aner ! »

— « Enoret em eus va Zad, eme Jezuz, p'eo gwir em « eus graet, e lavar outan ! »

Hag ez eas gant pres warzu Nazareth.

Noz e oa p'en em gavas er gêr. Edo ar c'hleuzeur, ken izel e oa an eol ennan, o vont da vervel, e kichen ar hini toc'hor, a denne c'hoaz e halan, kement hag ober ha Mari, en e gichen, a bede hag a rae gwella ma c'helle d'ezan. Eun intanvez kêz eus Nazaret a deuas neuze en ti; eun tammik park bihan he devoa ha diou zanzvadez; Jezuz a c'houlenas outi kaout ar vadelez da rei d'ezan eul linsel hag eur banne eol; an intanvez a yeas dioc'htu da gerc'hat ar pez a oa bet goulennet ker brao outi; pa zistroas, Joseph a oa o paouez tremen ha war gorf ar paour kêz kalvez, Jezuz, stouet e benn, a ouele...

Renerien ar c'helaouennou hag ar strolladou sevenadurel brezonek a zo bet pedet da baeronia « Brezoneg er C'henwerz ».

Setu amañ anioù ar re o deus respontet betek-hen, bennoz Doue d'ezo :

- F. Vallée, rener « Breuriez-Veur ar Brezoneg » (Rener-Enor).
- Kerlann, rener « Ar Falz ».
- R. Delaporte, rener ar « Bleun-Brug » ha kenrener « Brezoneg er Skolioù ».
- E. Ar Moal rener « Breiz ».
- Y. Ar Go, kenrener « Brezoneg er skolioù ».
- Y. Perrot rener « Feiz Ha Breiz ».
- L. Herriou, rener « Dihunamb ».
- Roparz Hemon, rener « Gwalarn ».
- Marc'harid Gourlaouen, renerez skol dre lizer « Ober ».
- A. Daniel, kenrener « Sav ».
- L. Ar Floch, kenrener « Studi ha Ober ».
- A. Noury, rener « War-du ar Pal ».
- H. ha R. Caouissin, renerien « Unvaniez Gberou Breiz ».

Goulenn paperennoù da zina ouz : rener Kelc'h-Studi Brest, 65, straed Siam, - pe c'hoaz digant « Gwalarn ».

Doujans Vreiz

Setu m'emeur bremañ o paouez klevout e vezo finvskeudennet « Becassine » hag hépdale zoken peurbraet al labour war-dro an heuguzadenn-se. Eur wech muioc'h e vezimp, ni Brezoned, gwapaet ha gwallgaset.

Ac'hanta ! Breiz, paotred ha merc'hed, lorc'h enomp eus horgouenn, ni hag a zoug c'hoaz hizio an deiz giz hor re goz, hag ar Vrezoned all ivez daoust d'o giz nevez war o c'hroc'hen breizat, daoust ha n'eo ket tremen poent lakaat harz war al labour diboell-se ?

A walc'h l e leveromp ; bec'h d'ar saotrierien l hon ano hag an doujañs da Vreiz a zo war var.

Ken a habaskded, ken a bedennou lent hag en aner, a-ziwar an taol-mañ.

...Hag e tiazezomp dioustu evit-se eur c'hevredad o anvomp « Doujañs Vreiz », e lec'h ma c'halvomp ar Vrezoned da zont niverus.

Pal ar c'hevredad-se a vezo :

1 a) Nerzekaat an doujañs a zle Breiziz holl d'o bro Vreiz.

2vet) Enebi a-zevri-kaer bep tro mo vezo gwallidizet Breiz, war dachennou'zo; Da skouer ha da genta : Kelaouennou, skingomzerezh, fiñvskeudennerezh.

A-enep al loustoni, evit rei skoazell d'he skuba, deuit, hag hastit afo, er strollad « Doujañs Vreiz », ha goulenit dioustu ar reizennou anezañ.

Reizennou e brezoneg : 2 dimbr a 0.90 (18 gwenneg).

Reizennou e galleg : 4 dimbr a 0.90 (14 real ha 2 wenneg).

Ar Sekretour da c'hortoz : J. MENS, Boîte Postale 45, BREST.

— 000 —

Radio Breiz-vihan

Tro-Breiz, diskleriet e Roazon-Breiz, gant Herri Caouissin, skoazellet gant Fanch Stephan ha kelc'h keltiek an A. Cairou, he deus eun digemer eus ar c'henta a-berz ar vretoned o chom e Breiz ha dreist-holl a-berz ar Vretoned divroet.

Al liziri a veuleudi a zigouez gant Radio-Breiz, a gantchou, hen diskouez sklêr hag anat ; eus pep korn eus ar Frans e teuent.

Unan eus hol lennerien a zegasas d'eomp eul lizer hir e tenomp anezan diou pe deir gomzenn :

Lesneven, 1a a viz meur 1939.

Aotrou Rener,

Ar wech kenta eo d'in da skriva eul lizer brezonek, met goude, beza klevet en T. S. F. Nozveziad Radio-Breiz e karfen e klevfe Rener Roazon-Breiz peger plijadurus eo bet an nozveziad-se penna-da-benn ; an darn vrasa eus hor c'henvroiz a c'houlenn kaout muio'h eget ne vez a draou breisek e Radio-Breiz!

Radio Breiz-Veur

Tri dervez goude Radio-Breiz-Vihan Radio-Breiz-Veur, da lavaret eo Radio-Swansea, Scottish, Welsh, a lake kanaouennou kaera ar Bleun-Brug da zont betek ennomp a-uz ar mor, kanet gant Kembreiz, en o fenn hor mignoned Geraint ha Meirion Dyfnallt Owen.

Tridet o deus hor c'halonou o klevet gwerz ar baradoz, ar Piihaouer, Bleuniou o tremen, Toutouik ! la ! la ! War bont an Naoned, Elez eus ar Baradoz kanet gant peder mouez dishenvel : Bretoned Breiz-Vihan n'o divije ket graet ken koulz rak n'int ket tost da veza ken ampart war ar c'han ha Bretoned Breiz-Veur.

A-raok pep kanaouenn Geraint Dyfnallt Owen a lavare eur ger e brezoneg hag e kembraeg.

Ha da gloza bras eo bet hol levenez ouz her c'hlevet o lavaret d'eom e brezoneg atao, na petra 'ta, gand eur vouez fraes ha nerzus : « Nozvez vat ha bennoz Doue d'eoc'h, Breiziz ; klevet « ho peus paotred ha merc'hed Kembre o kana en ho yez kaer, « ar brezoneg a dleit mirout ha difenn atao ouz holl enebourien « Breiz ! »

— « Eun dudi, a skriv d'eomp Evnig Penn-ar-C'hoat, eus a « werliskin, eo bet an abadenn-se ; ne oa ket gwall hirr, met « gwelloc'h eo dispaka nebutoc'h a zanzev ha rei danvez mat ! »

BRETONED AR C'HREISTE.

Person Bretoned ar C'hreisteiz, an Aotrou Mevellec, a ro d'eomp da anaout e vezo o chom, adalek miz mae a zeu e bourc'h an Eglise Neuve, teir leo diouz Perigueux ; 1.300 tiegez, aet di da jom eus hor bro, en deus en e barrez a zo tost ker bras, ma n'eo ket brasoc'h ha Breiz-Izel a-bez ; gras d'ezan da c'hellout dont a-benn da lakat hor c'henvroiz da viret pell diouz bro o c'havell an daou denzor kaera o deus kavet enni, da lavaret eo, o brezoneg hag o feiz.

GINIVELEZ

An Dr Andreo Maury, medesin e Cleder a zo laouen o rei d'eomp da anaout ginivelez e verc'h, er miz tremen, a zo bet roet d'ezí da zeiz he badiziant an hano kaer a C'hlaodinaig.

EUREUJOU

Joseph Lalous ha Mari Yvona Quere, a zo bet eureujet e Cleder d'ar 5 a viz genver.

— Yannik Moal, anavezet mat gand ar re a zarempred gouliou ar Bleun-Brug ha Jannig Meriadec a zo bet eureujet e Kastell-Paol, d'ar 25 a viz genver.

HOR RE VARO

Yann Vari Quilliec, Guil ar Vrouan, a zo bet beziet e Cleder d'ar 26 a viz Du ; — Paol Pennors, eus ar Vrenn, a zo bet beziet e Cleder d'an 13 a viz Genver ; — Adolf Vallée, breur an Aotrou Fransez Vallée, ar grammadeger brudet, a zo bet beziet e Sant-Brieg, d'ar 14 a viz c'houevrer.

Doze r'o fardono.

FAZIOU « FEIZ HA BREIZ » AR MIZ TREMEN

Ar bajenn 7 a zo da veza lennet a-raok ar bajenn 6.

E traon ar bajenn 7 al linenn ziweza a zo da veza lennet a-raok an eil ziweza ha da heul houman eo ret lakaat ar gerioù-man :
al lec'h-se c'hoaz : Koat-Telo.

Er bajenn 11, d'an nec'h ez eus linennou direnket ; al lenner, gand eun tamm evez a otezo o renka.

Pajenn 27, a-raok al linenn genta, lennit :

Nak a bet hag e lec'h trei o sperejou,

Goude an 11 *vet* linenn, lennit an 21 *vet* linenn ha goude ar 25 *vet* linenn lennit ar 27 *vet*.

Pajenn 28, goude ar 5 *vet* linenn lennit ar 7 *vet*, 8 *vet*, 9 *vet*, 10 *vet*, 6 *vet* hag 11 *vet*.

**HA KAVET
HO IEUS
EUL
LIENNER
NEVEZ ?
HASTIT
AFO !...**

*Aman e kavit respont
divinadenn ar miz tre-
men.*

DIVINADENNOU

*Penaos renka seiz niverezh tao-
lenn an tu kleiz war daolenn an tu
dehou evit kaout 1.000.*

*Setu aman ar barz Marzin. E pelec'h
ema ar roue Arzur,*

Bez an ao. Uguen

Bloaz zo abaoe m'eo maro an Aotrou Uguen, person koz Plou-gastell, unan eus skrivagnerien aketusa *Feiz ha Breiz*.

Ar re, eus hol lennerien, o deus c'hoant da rei dourn da zevl eur bez kaer, war e relegou, e bered Guisseny, a c'hell kas o frof d'an A.-F. Pouliquen, économe, Sain-Vincent, Pont-Croix, C. C. 61.54, Nantes.

3025 lur a zo dastumet a-benn breman.

Klenned ar c'henou hag an dent
L. LAPIQUONNE SUCESSEUR DE
L. JEZEQUEL

Tenner dent
 Loreet gand skol-vedesinerez Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour
 ha war gaboutchouk, hervez ar skoueriou diweza
 Gwarantisa a ra e labour.

RESEO A RA

Bep Lun, e LESNEVEN, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn, e
 BRASPARTS hag er FAOU. — Digemeret a ra an dud en e di,
 e Brest, 4, passage Saint-Martin, eus a 9 eur da greisteiz, hag
 eus a 2 eur da 6 eur. — Téléphone : 0-16.

Yec'hed ar Vugale a «SIROP FERET»

a-eneb an Doken

Graet gant louzaouennigou hag a gaver er mor, ar sirop-man a
 ro nerz hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vlaz eus
 ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar vugale hag
 hen.

« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar sirop
 Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en deus da
 yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz d'an izili,
 a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vugale taget gant
 an doken, an trouskiennou laez, ar werbl, an doureier fall, droug-ar-
 roue, hag ar zempladurez a deu warlerc'h ar ruzell hag an dreo, ...

En vente dans toutes les pharmacies

Dépôt principal : GRANDE PHARMACIE DU PROGRÈS,
 2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi) BREST.

EUN HANO HEPKEN

Ar gwella marc'hadour lunedou a zo e
MONTRouLEZ

LUNEDOU a bep seurd evit an holl

Eun dibab eus an traou gwella evit ar-le vouzar
Photos - Appareils - Plaques - Pellicules
 — de toutes marques —

TI POITEL --- Ti afizians

Place Thiers & Place des Viarmes — MONTRouLEZ —

Ti koz L'OLIEROU
L'HOSTIS ET JORDÈS, Successeurs
18, 27, rue Louis Pasteur, 18, 27 — BREST

... Pa ho pezo eun dra bennak da breña, dalc'hit sonj eo en
 HON TI eo e kavoc'h ato ar muia da zibab hag an dessinou
 nevesa e mouchoerou ha tavancherou brodet.

SEIZ MEZER, HA DANVEZ A BEP SEURT

Dioc'h ar galite an-ti-man a werz gwelloc'h-marc'had eget neus
 forz pehini all.

Eun eskompt a UGENT REAL DRE GANT a vez roet e mar-
 c'hadourez, ha DEK DRE GANT d'ar familhou niverus diwar
 diskouez o c'hartenn.

Ar Merour H. CAOUISSIN Moulerez Kreisker, Kastel-Paol, Bro-Leon, Breiz